

Beleidsplan Sociale Veiligheid

Beleidsplan Sociale Veiligheid

Visie, doelen en uitgangspunten

De Vreedzame School als preventiekader

Uitgangspunt voor het beleid inzake sociale veiligheid op onze school is het programma van De Vreedzame School.

De Vreedzame School is een programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Het programma helpt onze school een gemeenschap te vormen waarin we leerlingen actief aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor elkaar, hun omgeving, voor de schoolgemeenschap en de samenleving.

Met De Vreedzame School besteden we aandacht aan basale sociale-emotionele en burgerschapscompetenties die wenselijk zijn in een democratische samenleving, zoals je verplaatsen in een ander, op een democratische manier met elkaar beslissingen nemen, opstaan voor verschillen tussen mensen, constructief conflicten oplossen, omgangsvaardigheden en verantwoordelijkheid nemen voor de gemeenschap.

Wij willen kinderen op onze school zich niet alleen optimaal laten ontwikkelen in de academische vakken, zoals taal en rekenen, maar wij willen ook een bijdrage leveren aan de sociale en maatschappelijke vorming van leerlingen. Dat het ook goede mensen worden die op hun beurt een bijdrage aan de samenleving zullen leveren. Met elke generatie vormen we immers opnieuw onze samenleving.

Onze school dient ook een school te zijn waar álle kinderen zichzelf kunnen zijn en zich veilig en prettig voelen. Alleen dan kunnen ze leren. We doen veel om sociale veiligheid te bevorderen en om ongewenst gedrag zoals pesten te voorkomen. Hieronder werken we deze preventieve maatregelen nader uit.

Pesten

Wij spreken van pesten als er sprake is van:

- een negatieve intentie, bedoeld om een andere leerling leed te berokkenen;
- herhaaldelijke en langdurige blootstelling aan negatief gedrag/agressie van één of meer leerlingen;
- verschil in macht tussen pester en gepeste.

We maken onderscheid tussen pesten en *plagen*. Bij plagen is het negatieve gedrag niet structureel tegen dezelfde leerling gericht en is de machtsongelijkheid veelal niet zo duidelijk aanwezig als bij pesten. De insteek bij plagen is bovendien eerder elkaar aan het lachen maken, dan dat er sprake is van een expliciet negatieve intentie en buitensluiten. We leren leerlingen ook het onderscheid tussen pesten en een *conflict*. Een conflict is een verschil van mening of van belang (A wil dit en B wil dat). Soms ontaardt een conflict in een *ruzie*, als er sprake is van (fysiek of psychisch) geweld. Plagen kan vaak leiden tot een conflict: A wil dat B ophoudt en B vindt het leuk om er nog even mee door te gaan. Pesten is van een andere orde. De machtsongelijkheid en de structurele gerichtheid op één persoon maakt het onvergelijkbaar met plagen. Pesten is weloverwogen en proactief, gebeurt niet per ongeluk of spontaan, en ook niet als gevolg van uitlokking.

Pesten behoort tot het repertoire van kinderen, en het wordt gevoed in een cultuur die gekenmerkt wordt door competitie en individualisme. Wij bieden op onze school een sterk

tegenwicht: de klas en school moet een positieve sociale gemeenschap te zijn, waarin een expliciete sociale en morele norm aanwezig is die ervoor zorgt dat we oog hebben voor elkaar, dat we rekening houden met elkaar, dat we allemaal verantwoordelijkheid dragen voor de gemeenschap, en dat je het recht hebt om jezelf te zijn, maar dat je dan ook de plicht hebt om ervoor te zorgen dat ieder ander dat recht heeft. Wij willen een school zijn waarin zorg voor elkaar centraal staat. Een school met een klimaat waarin sprake is van verbinding, eerder dan concurrentie of competitie. Een met een 'inclusief' groepsklimaat, waarin niemand wordt buitengesloten. Op die manier voorkomen we in veel gevallen ongewenst gedrag als pesten. Als er toch gepest wordt grijpen we snel in. Zie hieronder.

Aanpak van pesten en sociale onveiligheid

Als er zich dus toch pestincidenten voordoen, gaan we altijd eerst na of het programma van De Vreedzame School (nog) goed wordt uitgevoerd in de betreffende groep. Als dit niet het geval is, wordt hier eerst aandacht aan besteed. Vervolgens is er soms meer nodig. We hanteren daarbij een glijdende schaal: van vroegtijdig ingrijpen bij plagen tot uiteindelijk (als alle andere middelen zijn uitgeput) schorsen of verwijderen van leerlingen. Zie hiervoor het protocol omgaan met elkaar.

De veiligheidsmonitor

We gaan structureel na of de doelen van De Vreedzame School wel gehaald worden, met behulp van de evaluaties die de Vreedzame School beschikbaar stelt. Daarnaast nemen we ook jaarlijks de wettelijk verplichte veiligheidsmonitor af, een instrument dat inzicht geeft in de *beleving* van de sociale veiligheid van de leerlingen, in de *feitelijke aantasting* van de sociale veiligheid en het *welbevinden* van de leerlingen. Wij gebruiken daarvoor de veiligheidspeiling vanuit Vensters PO in groep 6 tot en met 8.

Het voorkomen van pesten en sociale veiligheid

Zoals we hiervoor al aangaven leggen we met het programma van De Vreedzame School fundament voor een sterk tegenwicht tegen pestgedrag. We noemen een paar belangrijke elementen van het programma, naast de wekelijkse lessen die leerlingen in alle groepen ondergaan.

Uitdragen van een positieve sociale en morele norm

Gedrag wordt voor een groot deel bepaald door de sociale norm in de omgeving. Leerlingen zijn gevoelig voor de vraag: 'wat wordt er hier van mij verwacht?' Om positief gedrag van leerlingen te stimuleren willen we expliciet een positieve sociale en morele norm uitdragen. Dit doen we onder andere door:

- een 'opstekerbord' in de groep waarop leerlingen gecompimenteerd worden voor iets wat ze hebben gedaan;
- de omgangsafspraken en het logo van De Vreedzame School hangen zichtbaar in de school;
- directe correctie van gedrag van kinderen dat haaks staat op de norm;
- aanwezigheid van de directeur (een aantal dagen per week) bij de ingang van de school om de leerlingen 's ochtends te begroeten, een opsteker te geven, belangstellend te informeren, enzovoort.
- De leerlingen worden bij de klasdeur door de leerkracht welkom geheten.

De klas en school: een gemeenschap

We willen alle leerlingen het gevoel geven dat ze onderdeel zijn van de leefgemeenschap die de school en de klas vormen, dat hun aanwezigheid 'verschil maakt' en dat de klas of de school minder leuk zijn als hij of zij er niet bij is. Dit doen we onder andere door kinderen veel te laten samenwerken met verschillende leerlingen (met behulp van coöperatieve werkvormen), door samen omgangsafspraken te maken, samen te bedenken welke taken er in de klas zijn en die met elkaar verdelen, of als klas presentaties voor andere klassen te verzorgen. In het begin van het schooljaar besteden we veel aandacht aan de vorming van een positieve groep in alle klassen (met de lessen van blok 1 van De Vreedzame School).

Het voorgaande heeft evenzeer betrekking op de school. Het maakt veel uit of leerlingen zich verbonden voelen met de school als geheel als zij de school als een gemeenschap ervaren. Die gemeenschap bestaat dan – als het goed is – uit alle andere leerlingen, alle leerkrachten en alle ouders.

Investeren in de relatie met de leerlingen

We vinden het heel belangrijk dat alle leerlingen een goede relatie hebben met hun eigen leerkracht. Dat is een belangrijke voorwaarde voor een gevoel van veiligheid. We vragen van onze leerkrachten dat ze investeren in het leren kennen van de eigen leerlingen en in de onderlinge relatie. Ieder kind moet voelen dat het er toe doet, dat de leerkracht het fijn vindt dat hij of zij er vandaag weer is. Een speerpunt op school is het structureel inplannen van leerlinggesprekken (driemaal per jaar). Hierin bespreekt de leerkracht de brede ontwikkeling met de kinderen. Input voor de gesprekken halen we uit de toetsen van CITO en het IEP leerlingvolgsysteem gericht op sociale ontwikkeling, leeraanpak en creatief vermogen.

Leerlingen worden mede verantwoordelijk

Als de klas een gemeenschap is, dan voelen leerlingen zich betrokken bij en medeverantwoordelijk voor wat er gebeurt in de klas. Bij ons op school krijgen leerlingen een stem, en leren zij die stem op een verantwoorde wijze te gebruiken. We geven leerlingen niet zozeer een stem om op te komen voor hun eigen belang, maar we willen dat ze zich medeverantwoordelijk gaan voelen voor het algemeen belang. We willen dat zij hun steentje bijdragen aan het algemeen belang, aan de gemeenschap. En daar zullen ze zich eerder verantwoordelijk voor voelen als ze ook echt mogen meedenken en als ze serieus worden genomen.

Zo werken we met leerlingmediatoren en een leerlingenraad waarin leerlingen mee mogen beslissen over zaken die hun aangaan. We laten oudere kinderen jongere kinderen helpen bij allerlei activiteiten. En – specifiek gericht op ongewenst gedrag als pesten – leren we de leerlingen dat ze op kunnen en moeten komen voor gepeste medeleerlingen, dat ze 'verdedigers' kunnen zijn.

Opstekers

We streven dus naar een positief sociaal klimaat, waarin ieder kind zich veilig voelt, waarin respect is voor elkaar en waarin iedereen makkelijk samenwerkt met iedereen. Een op het eerste gezicht eenvoudig, maar zeer belangrijk middel om hier toe te komen is het geven van 'opstekers', of complimenten.

Kinderen (niet alleen kinderen, dat geldt helaas ook voor ons volwassenen) hebben de neiging om de negatieve gedragingen te benoemen, en het positieve als vanzelfsprekend te

beschouwen. In De Vreedzame School leren we iedereen heel bewust positief gedrag te benoemen in de vorm van een 'opsteker'.

Als iedereen in de groep in staat is om elkaar complimenten te geven, en zo hun waardering voor elkaar uit te spreken, ontstaat er langzamerhand een steeds positievere sfeer in de groep. En daarmee een cultuur waarin het normaal is om de nadruk te leggen op wat goed gaat. Een klimaat waarin kinderen zich gehoord en gezien voelen, zich gewaardeerd weten, het gevoel hebben dat het er toe doet dat ze er zijn.

Een grondwet: basisregels in de school

Pesten lijkt vaker voor te komen in een weinig gestructureerde omgeving en in een omgeving waar leerlingen onvoldoende voelen wat de sociale norm is. Duidelijke regels in de klas en in de school zijn dus van belang. Bij ons op school hebben we een **grondwet**: een set **basisregels** die vervolgens uitgewerkt kunnen worden in concrete verwachtingen ten aanzien van het gedrag.

Die regels komen voort uit onze pedagogische doelstellingen (de belangrijkste waarden) van de school. De Vreedzame School biedt hiervoor een expliciet pedagogisch kader. Zoals eerder vermeld, is het streven met het programma van De Vreedzame School dat leerlingen:

- op een democratische manier gezamenlijk besluiten kunnen nemen;
- conflicten constructief kunnen oplossen;
- zich zorgzaam en verantwoordelijk opstellen ten aanzien van de gemeenschap;
- openstaan voor verschillen tussen mensen.

Deze doelen zijn terug te vinden in de thema's van de lesblokken, in positieve bewoordingen gevat:

- 1 We horen bij elkaar
- 2 We lossen conflicten zelf op
- 3 We hebben oor voor elkaar
- 4 We hebben hart voor elkaar
- 5 We dragen allemaal een steentje bij
- 6 We zijn allemaal anders.

Onze grondwet luidt:

- Wij zorgen ervoor dat iedereen erbij hoort
- Wij zorgen ervoor dat iedereen zich veilig voelt en zichzelf kan zijn
- Wij lossen conflicten samen op
- Wij helpen elkaar
- Wij dragen allemaal een steentje bij

Van grondwet naar groepsregels en omgangsafspraken

We introduceren in de eerste week van het nieuwe schooljaar de grondwet in de groep. Zo wordt meteen aan het begin van het schooljaar de trend gezet: 'Zo doen we het hier op school!'

Om kinderen duidelijk te maken om welk gedrag het gaat bij de regels, demonstreren leerkrachten en kinderen gedrag dat wel en niet bij de regels hoort. Zo worden de omgangsregels met elkaar gevuld en snapt iedereen wat er met de regels wordt bedoeld.

De regels vormen op deze manier een kader voor gewenst gedrag: 'Zo doen we het op onze school!' Deze regels zijn vervolgens zichtbaar in de algemene ruimtes en in iedere groep. Ze staan ook op onze website en in de schoolgids.

Deze **basisregels** vormen een soort 'kapstok' waaraan de **groepsregels** worden 'opgehangen'. In de lessen van De Vreedzame School (in blok 1) wordt samen met de leerlingen gesproken over de grondwet, de eigen groepsregels en de omgangsafspraken die elke klas met elkaar wil maken om ervoor te zorgen dat het voor iedereen in de klas prettig en veilig is. De regels worden door volwassenen opgesteld, de leerlingen maken samen (omgangs)afspraken. Aan het begin van het jaar, tijdens blok 1, maakt iedere leerkracht in zijn of haar groep bekend welke **groepsregels** er gelden in de klas. Daarbij wordt de link gelegd met de grondwet op schoolniveau, zodat kinderen begrijpen dat de groepsregels afgeleid zijn van de grondwet. 'De grondwet geldt voor de hele school en dit zijn de regels van de groep!' Om die reden zijn de grondwetregels in iedere groep aanwezig. Vervolgens wordt in elke groep samen met de leerlingen **omgangsafspraken** gemaakt en op een afsprakenposter vastgelegd: 'Zo willen we het in onze groep'.

Aanleren en handhaven van gedragsregels

Met het opstellen van gedragsregels zijn we er nog niet. Gedrag dat bij een bepaalde regel hoort, moet vrijwel altijd worden **aangeleerd**. Dus, zeker bij jonge leerlingen, oefenen we de gedragsregels met de hele klas.

Maar het opstellen van regels en het aanleren van het bijbehorende gedrag is op zich ook nog niet voldoende. Het **handhaven** van regels vraagt ook iets aan **gedrag van de leerkracht** (of andere volwassenen in de school). Bijvoorbeeld:

- modelgedrag vertonen;
- leerlingen herinneren aan de regel;
- leerlingen bevragen als ze zich toch niet aan de regel houden en een opsteker geven als ze het vervolgens wel doen;
- met de leerlingen meelopen, of boven of beneden staan kijken op de trap;
- leerlingen aanspreken die zich niet aan de regel houden.

Om het naleven van gedragsregels te bevorderen, is het tevens van belang dat:

- alle leerkrachten in de klassen (indien nodig) regelmatig terugkomen op een of meer regels waar de leerlingen moeite mee hebben door de gedragsinstructie in de klas te herhalen;
- alle volwassenen in de school helpen bij het toezicht houden op het naleven van de regel; het team maakt afspraken over wie op welke plek toezicht houdt.

Bij het overtreden van de regels: zinvol straffen

Er zullen altijd situaties zijn waarbij leerlingen de regels overtreden en zich niet houden aan afspraken. Bij ernstige overschrijdingen van de grenzen zijn maatregelen of straffen nodig. Uiteraard straffen we bij ons op school af en toe leerlingen. We zijn ons er echter ook van bewust dat straffen niet altijd leidt tot de gewenste gedragsverandering, eerder tot meegaandheid: het volgen van de regels uit angst voor maatregelen. Het bezwaar hiervan is dat de leerling niet zelf nadenkt, niet reflecteert op zijn of haar eigen gedrag en op alternatieven voor dat gedrag. Er zijn enkele voorwaarden voor een 'zinvolle' straf, een straf

die wel kan leiden tot verandering van gedrag. Wil een straf zinvol zijn, dan moet rekening worden gehouden met de behoefte van de leerling aan relatie, autonomie en competentie:

- Relatie: we spreken de leerling individueel aan, op zo'n manier dat de relatie niet verbroken is. We laten zien dat het om het gedrag gaat en niet om de persoon. We helpen hem of haar de fout te herstellen. ('Wout, ik vind je een leuke jongen hoor, maar wat je nu hebt gedaan, kan echt niet!')
- Autonomie: We zorgen ervoor dat de leerling mede-eigenaar wordt van het probleem, van het vinden van een oplossing, het maken van een plan en het uitvoeren van dat plan. ('Wat heb je bedacht om dit te gaan oplossen?')
- Competentie: We gaan ervan uit dat de leerling zelf met een goede oplossing komt en die ook uitvoert. En we laten onze waardering blijken als dat lukt. ('Ik weet zeker dat je daartoe in staat bent. Zo ken ik je. Fijn dat je dat zo hebt gedaan!')

Een ander belangrijk aspect van een 'zinnvolle' straf is **eigenaarschap**. Straffen kunnen tot gedragsverandering leiden als de dader de straf als zinvol ervaart. Dat gebeurt vaak pas als de leerling mede-eigenaar wordt van het probleem en vervolgens zelf wil nadenken over de oplossing ervan. We steken dus eerst tijd en energie in het bewust maken van de leerling dat het vooral zijn of haar probleem is. Daarna kan de leerling gevraagd worden of hij of zij er iets aan wil doen en indien dat het geval is, luidt de vraag: 'En hoe denk je het op te lossen?' De 'straf' zal dan in het licht komen te staan van 'herstellen': soms daadwerkelijk de (fysieke) schade herstellen, soms het vertrouwen weer winnen, enzovoort.

Toezicht bij ons op school

Het houden van toezicht is van groot belang wanneer we willen werken aan de veiligheid binnen de school. Leerlingen hebben (naast gelegenheid om te oefenen met zelfstandigheid, en naast ondersteuning daarbij van volwassenen) ook altijd toezicht nodig. Leerlingen houden zich niet vanzelfsprekend aan regels en zijn geneigd grenzen te verkennen. Ze hebben het nodig dat die grenzen worden aangegeven door volwassenen. Bovendien kan in een situatie waarin onvoldoende toezicht en dus onvoldoende 'leiding' is, onveiligheid in een groep leerlingen sluipen.

De risicovolle periodes op een schooldag zijn de overgangen van bijvoorbeeld de klas naar het gymlokaal of naar het schoolplein, de pauzes op het plein, het overblijven en de tijdstippen vlak voor of vlak na het begin van de school. Wij hebben met ons team duidelijke afspraken gemaakt rondom het toezicht op verschillende plekken gebeurtenissen:

- schoolplein (bij in- en uitgaan van de school)
- schoolplein (pauzes)
- de trappen in school (bij binnenkomst, in pauzes en naar huis gaan)
- naar de gymzaal lopen
- bij feesten en voorstellingen in de aula
- de toiletten
- de fietsenstalling
- de gangen bij het in- en uitgaan van de klassen.

Behalve de afspraken die we als team hebben gemaakt over ons eigen gedrag bij het toezicht, hebben we samen met de leerlingen geformuleerd welk gedrag van de leerlingen in welke situaties wordt verwacht.

Bij het in- en uitgaan van de school:

Op onze Vreedzame School vinden we het belangrijk dat de kinderen, de ouders en andere bezoekers zich welkom voelen in onze school. We willen aan de kinderen laten merken dat elk kind er toe doet. Het is belangrijk dat jij er bent! Het in- en uitgaan van de school is een uitgelezen kans om op een ontspannen manier contact te maken met kinderen én ouders uit verschillende groepen. Alle professionals in de school zijn hier zowel in de ochtend als in de middag bij betrokken. We hebben hierover de volgende specifieke afspraken gemaakt:

- De entree van de school ziet er uitnodigend en verzorgd uit.
- Er zijn afspraken over de tijd waarop de deur open- en dichtgaat.
- Tien minuten voor de schooldeur opengaat, gaat één leerkracht alvast op het schoolplein staan en maakt actief contact met de al aanwezige kinderen.
- De ouders worden aangekeken en gedag gezegd.
- Ook de leerkrachten verwelkomen de kinderen met het geven van een hand.
- Alle professionals hebben een vaste plek bij het in- en uitgaan van de school. Zij houden daarbij ook goed zicht op de trappen en gangen.
- De leerkrachten voelen zich verantwoordelijk voor alle kinderen en stralen dit ook uit.
- Er wordt op een vriendelijke doch duidelijke manier omgegaan met telaarcomers. Hier zijn afspraken over gemaakt.

Bij gymnastiek

- We lopen op een afgesproken manier naar de gymzaal en terug naar de school.
- In de kleedkamers gedragen we ons volgens duidelijk afgesproken regels.
- We helpen bij het klaarzetten en opruimen van de materialen.
- We geven bij binnenkomst de gymleerkracht een hand.
- Conflict lossen we met elkaar op.

Op de gang

- We lopen op een afgesproken manier op de gang.
- We gaan via afgesproken routes naar onze klas.
- Enzovoort.

Tijdens een voorstelling

- We hebben duidelijke regels voor ons gedrag bij een voorstelling en leven die na.

Ingrijpen bij plagen

We zijn attent op **plaagsituaties** in en rond de school. Plagen speelt zich soms af op de grens van het aanvaardbare, en kan makkelijk overgaan in ruzie, of zelfs pesten. We besteden er in de lessen van blok 1 aandacht aan. Als plagen serieus wordt, ondersteunen we de geplaagde leerling om het plagen te laten stoppen en spreken de plager aan op zijn of haar gedrag. Soms schakelen we een buddy in: een medeleerling die de geplaagde leerling helpt er een einde aan te maken. Ook kunnen we de mediators vragen te helpen.

Ingrijpen bij pesten: de oplossingsgerichte pestaanpak (OPA)

Hoeveel we ook doen aan preventie, pesten kan altijd nog voorkomen. Als er toch pestincidenten zijn, dan is het uiteraard zaak om eerst na te gaan of aan de preventieve kant nog wel voldoende wordt gedaan, zoals in het voorgaande is beschreven (en of het programma van De Vreedzame School (nog) wel goed wordt uitgevoerd). Maar soms is er meer nodig.

In de eerste plaats vragen we altijd aan andere leerlingen om te helpen. Met name populaire leerlingen kunnen belangrijk zijn als 'verdedigers'.

Als er meer nodig is hanteren wij het protocol omgaan met elkaar.

Digitaal pesten

Digitaal pesten, online pesten of cyberpesten is een nieuwe vorm van pesten, maar de basis van de aanpak is dezelfde als bij 'klassiek' pesten. Wat je in het 'echte leven' niet mag, mag je online ook niet! Dat online communiceren anders verloopt dan offline communiceren en risico's met zich mee brengt, daarvan zijn kinderen zich, zeker op de basisschool, nog niet altijd bewust. Daarom vinden wij het belangrijk om kinderen leren om te gaan met sociale media, en dat we kinderen opvoeden tot *digitaal* burger.

We hebben duidelijke afspraken gemaakt over digitaal pesten en over online communiceren. Vanaf het moment dat mobieltjes een rol gaan spelen in de groep gaat de groepsleerkracht met de groep in gesprek over de manier waarop ze hiermee om kunnen gaan. We zetten direct ook op dit terrein een duidelijke norm neer: 'Zo doen we dat hier op school met sociale media!'

Problemen op dit gebied worden direct gebruikt als 'teachable moments', als een gelegenheid om afspraken te maken over het gebruik van sociale media, bijvoorbeeld de groepsapp.

Ook bij digitaal pesten spelen we zo vroeg mogelijk in op signalen. We stimuleren leerlingen zelf om incidenten direct te melden bij de leerkracht. Vervolgens nemen we onmiddellijk de tijd om hierover met de leerling(en) te praten.

Afhankelijk van wat de betrokken leerling hierin aangeeft en afhankelijk van onze inschatting of dit in de groep besproken kan worden, maken we dit bespreekbaar in de groep. Alleen als de betrokken leerling (eventueel in overleg met zijn of haar ouders) dit zelf wil.

In het kader van De Vreedzame school besteden we vanaf groep 5 geregeld aandacht aan online communiceren. We hebben daarnaast een protocol veilig internet op school.

Schorsing en verwijdering

Als de veiligheid van leerlingen, leerkrachten, ander personeel of ouders in het geding is, is optreden geboden. Daarbij hoeft het niet alleen om de fysieke veiligheid te gaan; het kan ook de sociale en emotionele veiligheid betreffen. Als er een noodzaak is om stevig op te treden, dan hanteren we het protocol omgaan met elkaar dat voor alle betrokkenen helder aangeeft welke stappen worden gezet als er sprake is van een extreme situatie. We leggen incidenten vast in Parnassys (notities – FOBO formulier) en evalueren incidenten eenmaal per jaar tijdens de borgingsvergadering.

Coördinator veiligheid

Op onze school zijn een aantal leerkrachten verantwoordelijk (samen met de directeur) voor de borging van de sociale veiligheid. Er is een leerkracht verantwoordelijk voor de Vreedzame school, er is een vertrouwenspersoon en daarnaast een leerkracht die alle ARBO gerelateerde zaken als taak heeft. hebben een aantal leerkracht een taak met betrekking tot de sociale veiligheid en de waarborging hiervan.

De taken van een 'antipestcoördinator' zijn op onze school opgenomen in de taken van de coördinator Vreedzame School (of van de stuurgroep Vreedzame School). De taakomschrijving van een coördinator (of stuurgroep) Vreedzame School kan er als volgt uitzien:

- Ontwikkelen, actualiseren en levend houden van beleid en aanpak m.b.t. burgerschap/De Vreedzame School binnen het curriculum en het sociaalpedagogische klimaat van de school.
- Het bijhouden van literatuur over vakdidactisch onderwijs en zich op de hoogte houden van onderzoek en ontwikkelingen.
- Adviseren bij de keuze, aanpak en implementatie van nieuwe methodes en/of materialen of software op het terrein van burgerschap/De Vreedzame School.
- Op verzoek fungeren als vraagbaak en luisterend oor voor collega's, ondersteunen van beginnende collega's op het betreffende vakgebied, bieden van klassenconsultatie en nabespreking.
- Draagt bij aan de versterking van de inhoudelijke kennis en didactiek in het team op het vakgebied.
- Bij directie adviseren naar aanleiding van de analyse van kengetallen (bijv. de Veiligheidsmonitor) bij het bieden van een passend onderwijsaanbod op het vakgebied.
- Bewust bezig zijn met goed (vakdidactisch) onderwijs, experimenteren en onderzoeken. Deelnemen aan conferenties en studiedagen en informatie doorspelen.
- Bewaken van de kwaliteit van de uitvoering van De Vreedzame School.
- Zorg dragen voor afname veiligheidsmonitor en bespreking met leerlingen/leerlingencommissie
- De Vreedzame School agenderen in de teamvergaderingen.
- Inscholen en coachen nieuwe leerkrachten.
- Fungeren als contactpersoon voor De Vreedzame Wijk.
- Organiseren ouderbijeenkomsten rondom De Vreedzame School.
- Verzorgen van de nieuwsbrieven voor ouders over De Vreedzame School.
- Het zorg dragen voor de zichtbaarheid van De Vreedzame School in lokalen, gangen en andere plekken in en om het gebouw.
- Verzorgen van de jaarlijkse mediatorentraining.
- Fungeren als contactpersoon voor de leerlingmediatoren; regelmatig evaluatie met mediators.

Ouders betrekken bij het veiligheidsbeleid

Wij willen als school graag samen met de ouders optrekken op dit terrein. In het geval van incidenten zoeken we snel contact om samen te bespreken hoe we hiermee om zullen gaan. Maar ook in meer algemene zin willen we ouders bij het veiligheidsbeleid betrekken. Dat doen we door ze te informeren over wat de school doet aan het voorkomen en aanpakken van ongewenst gedrag als pesten. En over bij wie ze terecht kunnen als er iets is. We nemen ouders heel serieus daarin.

Bijlagen

Protocol omgaan met elkaar

Protocol veilig internet

Dit stappenplan maakt deel uit van het veiligheidsbeleidsplan

Inleiding.

Voor een evenwichtige ontwikkeling van uw kind zijn rust, regelmaat en duidelijkheid erg belangrijk.

Dit geldt niet alleen voor thuis maar ook voor de school- en buurtsituatie.

De laatste jaren komen deze voorwaarden steeds meer onder druk te staan door:

- De individualisering binnen de maatschappij.
- Veel nadruk op kennis (rekenen, taal, lezen) en minder op de sociaal emotionele ontwikkeling.
- Kennis veroudert steeds sneller onder invloed van nieuwe communicatiemiddelen. Onderwijs en maatschappij zijn met elkaar verbonden, als de één verandert, gaat de ander mee.

Ouders en leerkrachten doen er goed aan om aandacht te besteden aan de emotionele ontwikkeling van de kinderen. Uit onderzoek blijkt dat rust, stabiliteit en zelfvertrouwen factoren zijn bij het gelukkig zijn in relaties, het met succes afronden van studies en het slagen in een carrière.

De school is een belangrijke ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders.

Het is daarom een voorwaarde dat iedereen zich prettig voelt.

Om goed met elkaar om te kunnen gaan is het van belang om duidelijkheid te verschaffen over wat we van elkaar verwachten.

De betrokken geledingen binnen de basisschool zijn:

- De *ouders*, die aan de leerkrachten hun kinderen toevertrouwen.
- De *kinderen*, die binnen een groep zoveel mogelijk proberen te leren.
- De *leerkrachten*, die met het vertrouwen van ouders en kinderen zo goed mogelijk een groep proberen te begeleiden.

Bouwstenen

Welke bouwstenen zijn hiervoor nodig?

- **Het aanleren van *goede omgangsvormen*.**

Dit is ons inzien een gedeelde verantwoordelijkheid van ouders en leerkrachten.

Je maakt afspraken met elkaar, die dan ook moeten worden nageleefd.

Deze duidelijkheid geeft het kind een goed houvast om zijn/haar gedrag aan te passen.

Het uitgangspunt is: In het gezin wordt de basis gelegd voor vertrouwen en veiligheid, de school kan hierop voortbouwen.

Op De Boustien wordt gewerkt met het project "De Vreedzame School". Het project heeft tot doel een democratische gemeenschap te creëren, waarin leerlingen een stem krijgen, zich verantwoordelijk voelen, zich positief gedragen, en conflicten zonder geweld oplossen. Het streeft naar het creëren van een cultuur waarin leerkrachten en ouders meer betrokken zijn bij en zich verantwoordelijk voelen voor de klas en school als geheel. De kern van de Vreedzame School bestaat uit lessen voor alle groepen in de basisschool in conflictoplossing en de sociale vaardigheden die daarbij nodig zijn.

- **Een open communicatie.**
Tussen ouders en leerkrachten is dit de sleutel om eventuele problemen in een zo vroeg mogelijk stadium te onderkennen en op te lossen.
- **Een positief opvoedingsklimaat scheppen.**
Ouders en leerkrachten dienen zich te realiseren dat: het geven van complimenten, goed gedrag stimuleren, elkaar de kans geven om gemaakte fouten te herstellen, voorwaarden zijn om dit opvoedingsklimaat te onderhouden.
- **Veel ouders hebben behoefte aan herkenbare omgangsvormen vanuit de school.**

Stappenplan

Om hieraan zo concreet mogelijk vorm te geven is het volgende stappenplan ontwikkeld.

“Als iets niet vanzelfsprekend is.”

Als aanzet geeft de school aan hoe zij omgaat met gedragsproblemen en wanneer de ouders worden betrokken bij het probleem. Per niveau wordt globaal aangegeven wat er aan de hand is en welke stappen de betrokkenen ondernemen om te komen tot een oplossing.

We hopen, dat met behulp van dit stappenplan, het voor ouders duidelijk wordt wat er van elkaar mag worden verwacht. Door een beter begrip voor elkaars positie zal het voor het kind gemakkelijker zijn om het gedrag te verbeteren. Het moge duidelijk zijn dat het in ieders belang is om een mogelijke negatieve gedragsspiraal zo vroeg mogelijk weer om te buigen naar gedrag waar weer respect voor elkaar uit spreekt.

Vooraf: Iedere melding van pestgedrag dient serieus genomen te worden en te worden geverifieerd.

Op het moment dat een leerling, een ouder of een collega melding maakt van pestgedrag worden de volgende stappen ondernomen. Deze stappen zijn erop gericht om het pestgedrag zo snel mogelijk te stoppen.

Stap 1

- Formulier FOBO invullen (bij voorkeur samen met kind(eren))
- Ouders op de hoogte brengen
- Melding IB/directie
- Indien nodig team op de hoogte stellen van incident

Stap 2

- Indien hele groep bij pestgedrag betrokken is: groeps gesprek
- Uitvoeren acties/maatregelen
- Extra investeren in probleem m.b.v. Vreedzame school en materialen omtrent sociale competenties
- Na week nagesprek met betrokkenen

Stap 3

- In geval dat ouders melding hebben gemaakt van pestgedrag:
- Terugkoppeling naar de ouders

- Na evaluatie weer contact opnemen

Stap 4

- Gesprek met betrokkenen m.b.v. FOBO
- Gaat het goed handhaven niet goed bijstellen
- Leerkracht stelt een plan van aanpak op (HP) in Parnassys
- Team wordt hiervan indien noodzakelijk op de hoogte gebracht
- Ouders ondertekenen handelingsplan

Stap 5

- Na periode handelingsplan evalueren/afroonden
- Gesprek met de groep/betrokkenen
- Pestgedrag niet over dan externe deskundige inschakelen

Opmerkingen:

Alle concrete acties en afspraken worden door de leerkracht vastgelegd in Parnassys.

Dit bij notities middels het FOBO formulier en evt. middels een HP.

Acties en afspraken dienen erop gericht te zijn het pesten onmiddellijk te stoppen en het gedrag te veranderen.

Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de OBD, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.

Eventueel kan er besloten worden om een stap 6 te ondernemen:

Stap 6

- Gesprek met alle ouders en leerkrachten uit de groep over het pestprobleem in de groep o.l.v. directie

Doel: informatieverstrekking.

Wat kunnen ouders doen om het gedrag te beïnvloeden?

Er zal ook gestimuleerd worden dat ouders onderling contact zoeken.

In het uiterste geval kunnen in goed overleg met alle partijen (leerkracht, team, ouders, ib-er en directie) nog twee stappen gezet worden:

Stap 7

- De pester wordt geschorst voor maximaal vijf dagen.

Stap 8

- Een leerling (pester of gepeste) wordt tijdelijk in een andere groep geplaatst. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.
- Mocht dit meerdere keren noodzakelijk zijn dan zal er met het Bevoegd Gezag worden overlegd of er een verwijderingprocedure voor de pester(s) in gang kan worden gezet.

Het is belangrijk dat ouders, kinderen en leerkrachten zich realiseren dat het geven van complimenten en goed gedrag stimuleren de beste manier is om een positief opvoedingsklimaat te scheppen.

Het is van wezenlijk belang voor iedereen dat de betrokken partijen elkaar kansen geven om gemaakte fouten te herstellen.

Het verbeteren van gedrag gaat met vallen en opstaan. Als het is ingebed in duidelijke afspraken, zal wangedrag niet direct worden uitgesloten maar wel worden benoemd.

Dit benoemen is de eerste bouwsteen om aan oplossingen te gaan werken.

Er is geen beter resultaat denkbaar, dan een kind dat bereid is te werken aan zijn tekortkomingen om zo te komen tot een evenwichtiger ontwikkeling.

Problemen die zich kunnen voordoen.

Weigeren.

Het is niet acceptabel dat een kind weigert om deel te nemen aan bepaalde lessen en/of weigert opdrachten uit te voeren. Dit soort problemen neemt toe. Het kind behoort de gelegenheid te krijgen om een weigering "recht" te zetten door de opdracht alsnog uit te voeren of zich achteraf te excuseren voor het getoonde gedrag.

Is dit herhaalde malen niet het geval dan wordt contact opgenomen met de ouders.

Het zonder toestemming verlaten van het schoolterrein onder schooltijd.

Dit kan gevaarlijke situaties opleveren.

Het is mogelijk dat een kind ongerust is over de thuissituatie, maar het komt ook voor dat na een conflict op school een kind besluit om naar huis te gaan. Mocht zoiets gebeuren dan wordt er direct telefonisch contact opgenomen met de ouders. We verwachten het kind dan direct weer op school.

Het is vanzelfsprekend om zo spoedig mogelijk een afspraak te maken om te overleggen over de ontstane situatie.

Wangedrag tijdens de pauze.

Het is belangrijk dat ieder kind op het schoolplein veilig kan spelen.

Slaan, schoppen of schelden naar andere kinderen tijdens de pauze betekent dat het betreffende kind in het schoolgebouw blijft en is een gesprek met het kind. Als deze correctie niet leidt tot verbetering zal er in overleg met de ouders naar andere oplossingen worden gezocht.

Pesten.

Hieronder verstaan we niet alleen het daadwerkelijk lichamelijke geweld, maar ook verbale uitingen. Als er sprake is van bedreigingen vinden we het belangrijk dat de kinderen en/of ouders dit melden aan de school. Vervolgens zal het probleem bespreekbaar worden gemaakt door middel van gesprekken in de klas en/of gesprekken met betrokkenen. Als er sprake zou zijn van een duidelijke schuldvraag zullen betrokken kinderen en ouders worden gehoord.

Vandalisme/stelen.

Dit gebeurt gelukkig niet vaak, maar mocht dit toch het geval zijn dan worden de ouders onmiddellijk gewaarschuwd. We vertrouwen erop dat ook ouders dit melden.

Excursies.

Als er een groep kinderen op excursie is verwachten we dat de kinderen zich goed gedragen. Mocht dit niet het geval zijn, dan zullen we de betrokken ouders vragen om het kind bij een volgende excursie te vergezellen. Een andere mogelijkheid is om het betrokken kind niet mee te nemen naar een volgende excursie. Ook wordt het gedrag met het kind besproken.

Nablijven/ huiswerk.

Als het kind vanwege zijn/haar gedrag het opgedragen werk niet heeft af kunnen maken dan wordt het kind gevraagd dit tijdens de pauze of na schooltijd (max. 30 min.) af te maken. Soms kan dit werk, in overleg met de ouders, thuis worden gedaan.

Incidenten buiten schooltijd

Hoewel de school geen verantwoordelijkheid draagt voor wangedrag van de kinderen buiten de schooluren, kan het belangrijk zijn hier de school van op de hoogte te houden. Ouders kunnen dit bij de leraar melden.

Bijvoorbeeld:

- Kinderen die elkaar pesten/bedreigen onderweg naar school.
- Wangedrag buiten de schooluren rond het schoolgebouw.(bv. in het weekend)

Het bovenstaande protocol is besproken door de directeur met de ouder/verzorger.

Datum _____

Naam: _____ (ouder)Naam: _____ (dir.)

Handtekening: _____

Handtekening: _____

Inleiding

Goed onderwijs vraagt om een optimale leeromgeving, die vooral veilig moet zijn. Internet is op scholen onmisbaar. Denk aan informatie zoeken, online lesprogramma's, communiceren. Dat moet veilig. Er is heel veel info te vinden op internet die niet veilig is, bijvoorbeeld porno, geweld, grooming en nog veel meer.

Daarom wil PCBO Dantumadiel haar leerlingen beschermen en wijs en vaardig maken om zelfstandig en veilig online te werken, te leren en te ontspannen.

Online veiligheid is veel meer dan een filter. Het is leerlingen bewust maken van online risico's, leren om gevaren te signaleren en weten hoe ze daarmee moeten omgaan. Het is het aanleren van nieuwe vaardigheden om het internet doeltreffend en veilig te gebruiken. Het is inzichtelijk maken van het online gedrag, zodat de school weet wat er gebeurt en de leerling kan helpen als het nodig is. Het gaat om het beschermen van leerlingen.

Beschermen

Met het internetfilter van Kliksafe Class worden leerlingen actief beschermd tegen onlinerisico's als porno, geweld, agressie, grooming, hackers, malware en nog veel meer. Kinderen gebruiken allerlei termen om informatie te zoeken of klikken soms zomaar voor de fun. Ook zijn ze zich vaak onbewust van wat je binnen drie muisklikken op je scherm kunt hebben. We kunnen onze leerlingen helpen hier een veilige weg in te vinden.

Begeleiden

Het online begeleiden van leerlingen tijdens hun schoolperiode vraagt om handvatten. Met het internetfilter van Kliksafe Class zien wij wat leerlingen online doen, zonder dat we hun privacy schenden. Als er grensoverschrijdend gedrag plaatsvindt, bijvoorbeeld wanneer een leerling zoekt naar porno of pro ana-sites (anorexia), dan is er interventie nodig.

Er zijn zeven categoriesets die kenmerkend zijn voor het online klimaat van de school. Deze sets zijn Abuse (misbruik), Adult (18+ materiaal), Bullying (pesten) Substance abuse (o.a. Drugs) en suicide. Zodra iemand een website bezoekt die voldoet aan één van deze sets wordt een melding gemaakt.

Leren

Om een veilige leeromgeving te creëren, worden blockpages en waarschuwingsschermen binnen Kliksafe Class voorzien van informatie. Met deze informatie wordt mediawijsheid gestimuleerd. Zo begrijpt de leerling waarom hij bijvoorbeeld een blockpage tegenkomt. Het waarschuwingsscherm werkt anders: je krijgt een waarschuwing bij het bezoeken van pagina's die een risico bevatten. Zo helpen we de leerling zelf na te denken en bewuste keuzes te maken, en werken we aan digitale geletterdheid.

Beveiligingsniveaus

Kliksafe Class heeft vijf beveiligingsniveaus die wij als kant-en-klare niveaus kunnen inzetten voor elk gewenste groep. Deze voorgedefinieerde beveiligingsniveaus kunnen voor verschillende groepen worden ingezet, zodat ze aansluiten bij de ontwikkelingsfase van de leerling. De beveiligingsniveaus sluiten aan bij het onderwijs in Nederland.

PCBO Dantumadiel maakt gebruik van beveiligingsniveau 'Geel'.

Volgorde van handelen na een melding

Meldingen komen binnen bij de ICT-coördinator van de school. De ICT-coördinator beoordeelt of sprake is van grensoverschrijdend gedrag of dat de melding onterecht is. Als bijvoorbeeld blijkt dat informatie opgezocht wordt op het gebied van porno of suicide, dan licht de ICT-coördinator de desbetreffende leerkracht en/of schooldirecteur in.

Rapportage 'Safeguarding'

Door de wekelijkse rapportage 'Safeguarding' van Kliksafe Class krijgt PCBO Dantumadiel inzicht in eerder vermeld zoekgedrag. Daarmee kan de desbetreffende leerkracht het gesprek aangaan met de leerling en helpen als dit nodig is.

Voor de ICT-coördinator, die de meldingen ontvangt, is het belangrijk te weten wat er mee te doen. Het gaat hierbij over de interpretatie van een melding. Een belangrijke stelregel is: 'Ga niet gelijk over op actie!' Daar is deze module niet voor bedoeld. Ditzelfde geldt ook voor Safeguardingsmeldingen. Hou bij het beoordelen van een melding altijd de volgende punten in het achterhoofd:

- Klopt de categorisatie, hoort de website of zoekwoord in de categorie die wordt aangegeven? Bij twijfel, zet de melding door naar de bovenschools ICT-coördinator. (Dirk Haijma). Hij zet de melding vervolgens door naar Kliksafe. Als de categorisatie inderdaad niet klopt, kan Kliksafe het aanpassen. Soms kan het ook zijn dat het beter is dat de categorisatie niet wordt aangepast, maar dat we website/zoekwoord uitsluiten van Safeguardingsmeldingen. Dit waarschuwingslevel is een technisch mechanisme. Uiteindelijk moet de mens beoordelen welk level er aan een melding hoort. Het systeem biedt een eerste indicatie.
- Een melding wordt gekoppeld aan een gebruikersaccount of groepsaccount. Maar het kan altijd zijn dat een leerling met andermans account werkt.
- Het kan gebeuren dat een leerling een typefout maakt, per ongeluk een website aan klikt of dat er 'onder water' een website wordt aangeropen, bijvoorbeeld als reclame. Een leerling hoeft zich niet bewust te zijn dat hij of zij op de melding heeft gezocht of de website heeft geopend.

Wat te doen bij meldingen als er zoveel onzekerheid is? Zoals eerder aangegeven is Safeguarding een mechanisme om het onlineklimaat binnen een school te kunnen beoordelen. Op het moment dat bewust informatie wordt opgezocht op het gebied van porno of suicide, zal je hiervan meerdere meldingen ontvangen. De meldingen bij elkaar worden een signaal richting de school; er is iets gaande wat om actie vraagt. Toets de onlinemeldingen met wat de leerkracht van de betreffende leerling offline ervaart. Uiteindelijk zal wat online gebeurt niet veel verschillen met wat offline gebeurt. Als de docent het gedrag herkent bij de leerling dan kunnen vervolgstappen gezet worden. Juist door de online- en offlinewereld met elkaar te verbinden, kunnen ze elkaar versterken in het begeleiden van de leerlingen en het verbeteren van het schoolklimaat.

Tijdpad

Op de ICT-actieteambijeenkomsten, die 4x per jaar plaatsvinden, staat het bespreken van de meldingen en de voortgang hiervan als vast punt op de agenda.

Terugkoppeling aan directie

De ICT-coördinator op de school zorgt voor terugkoppeling aan de schooldirecteur. De bovenschools ICT-coördinator zorgt voor terugkoppeling aan de directeur-bestuurder.

Contactgegevens

Bovenschools ICT-coördinator

Dirk Haijma

Telefoon: 06-25108081

E-mail: ICT@pcbodantumadiel.nl

Kliksafe

Openingstijden support:

De supportafdeling is geopend op werkdagen van 08.00 uur tot 17.00 uur.

Telefoon: 085 489 1300

E-mail: onderwijs@kliksafe.nl

Website: <https://www.kliksafe.nl/onderwijs/>